

Co to jest Prawo Poboru?

Prawo poboru, oznaczane w skrócie jako PP jest to instrument finansowy, który powstaje w wyniku emisji nowych akcji przez spółkę. Dotychczasowi akcjonariusze, mają pierwszeństwo objęcia nowych akcji proporcjonalnie do liczby akcji już posiadanych. Prawo poboru jest przedmiotem obrotu giełdowego.

Uczestnik rynku, który posiada na swoim rachunku prawo poboru, może:

1. sprzedać prawo poboru;

Przykład

Inwestor posiadał 100 akcji spółki XYZ. W dniu ustanawiania prawa poboru zostało mu przyznane 100 praw poboru do akcji nowej emisji. Wartość jednego prawa poboru wynosiła 50gr. Inwestor zdecydował się sprzedać PP.

$$100 \times 0,5\text{zł} = 50\text{zł}$$

2. zrealizować prawo poboru;

Przykład.

Inwestor posiadał 100 akcji spółki XYZ. W dniu ustanawiania prawa poboru zostało mu przyznane 100 praw poboru do akcji nowej emisji. Wartość jednego prawa poboru wynosiła 50gr. Jedno PP umożliwiło zakup 1 akcji nowej emisji. Cena emisyjna nowych akcji została ustalona na poziomie 8zł.

Inwestor zdecydował się zrealizować prawa poboru, a tym samym skorzystać z możliwości kupna nowych tańszych akcji. Tak więc całkowita cena zakupu 1 akcji nowej emisji wynosiła:

$$8\text{zł (cena akcji)} + 0,5\text{zł (wartość PP)} = 8,5\text{zł}$$

3. nie podejmować żadnych działań, w tym przypadku wiąże się to jednak z utratą PP, a co za tym idzie stratą finansową. **Najgorsze z możliwych rozwiązań!!!**

Najistotniejszą dla akcjonariusza wiadomością jest fakt, że po upływie terminu realizacji praw poboru, prawo to wygasa. W przypadku gdy Akcjonariusz nie wykorzystał prawa poboru do objęcia na jego podstawie akcji nowej emisji lub go nie sprzeda – na pewno odnotuje stratę.

Właścicielem prawa poboru można zostać na dwa sposoby:

1. Prawo poboru można otrzymać posiadając akcje danej spółki w dniu ustalania prawa poboru. Uchwała WZA powinna precyzować dzień, w którym akcjonariusze powinni posiadać papiery spółki by stać się właścicielami PP do nowych akcji. Prawo poboru jest zatem przyznawane dotychczasowym akcjonariuszom (tj. zapisywane na ich rachunkach inwestycyjnych), którzy posiadają akcje w dniu rozliczenia w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych. Termin rozliczenia wynosi D-3 (dzień roboczy – 3 dni robocze), co oznacza, że faktycznie należy nabyć akcje 3 dni robocze wcześniej.

Przykładowo: spółka określiła dzień przyznania PP (nazywany „dniem ustanawiania prawa poboru”) na 10.11.2006 w czwartek – w tym wypadku osoby zainteresowane PP muszą nabyć akcje spółki najpóźniej w poniedziałek. Faza sesji, na której akcje zostaną nabyte jest bez

znaczenia. Akcje mogą zostać sprzedane we wtorek (D-2) lub środę (D-1) bez utraty praw do praw poboru.

Powyższy przykład ilustruje Tabela 1

D-3	D-2	D-1	D
Ostatni dzień dający możliwość nabywania akcji z prawem poboru	Można sprzedać akcje, korzystając z PP	Można sprzedać akcje, korzystając z PP	Dzień rozliczenia (ustalenia prawa poboru) w KDPW

2. inwestor może kupić prawo poboru na rynku, ponieważ są one przedmiotem obrotu rynkowego jako samodzielny instrument. W przypadku kupna/sprzedaży na rynku wtórnym, należy pamiętać, że w przypadku PP nie są akceptowane zlecenia PCR, PCRO i PKC.

Emisja z prawem poboru czyli „jak na tym nie stracić”

Emisja akcji z prawem poboru adresowana jest dla dotychczasowych akcjonariuszy. Stosunek wyemitowanych praw poboru i przypadających na nie akcji nowej emisji jest tak ustalony, że w przypadku realizacji wszystkich PP przez wszystkich uprawnionych inwestorów, cała emisja zostanie objęta.

Przykład

Kapitał zakładowy spółki wynosi 2.000.000zł i dzieli się na 100.000 akcji. Cena rynkowa akcji wynosi 20zł. Spółka zdecydowała się na jego podwyższenie w drodze nowej emisji akcji. Wielkość nowej emisji będzie wynosić 40.000 akcji.

Tak, więc do objęcia jednej akcji nowej emisji inwestor będzie potrzebował 2,5 praw poboru. Prawo poboru jest instrumentem niepodzielnym. Aby to wyjaśnić rozważmy kolejny przykład:

Przykład (dane jak wyżej)

Inwestor posiadał 607 akcji spółki, w związku z czym otrzymał 607 praw poboru. Do objęcia 1 akcji nowej emisji jest wymagane 2,5 praw poboru. Cena emisyjna akcji nowej emisji wynosi 10zł

$607 : 2,5 = 242,8 \Rightarrow$ tak, więc inwestor może zapisać się na 242 akcje nowej emisji.

Teoretyczna wartość prawa poboru wyliczamy ze wzoru:

$$V = (M-S) / (N+1) \text{ (wzór 1)}$$

gdzie:

V – teoretyczna wartość PP

M – cena rynkowa akcji starej emisji

S – cena emisyjna akcji nowej emisji

N – liczba PP uprawniająca do objęcia 1 nowej akcji

W naszym przykładzie teoretyczna wartość PP wynosi:

$$V = (20-10) / (2,5+1) = 2,86zł$$

Kurs odniesienia ustalony przez giełdę obliczany jest na podstawie ceny rynkowej akcji starej emisji z ostatniego dnia, w którym akcje te były notowane z prawem poboru i teoretycznej wartości praw poboru:

$$P = G - Z \text{ (wzór 2)}$$

gdzie:

P – kurs odniesienia

G – cena rynkowa starych akcji

Z – teoretyczna wartość jednego prawa poboru

W naszym przykładzie zakładamy że kurs akcji starej emisji w dniu poprzedzającym odcięcie PP wynosił 15zł. Tak więc kurs odniesienia wynosi:

$$15 - 2,86 = 12,14zł$$